

בית משפט לתביעות קטנות בירושלים

ת"ק 7256-08-25 ברדה נ' אגד חברה לתחבורה בע"מ

לפני כב' הרשם בכיר יגאל ברק-עופר

העתק החלטת בית משפט מיום כ"ה טבת תשפ"ו 14 ינואר 2026

לאחר ששוכנעתי כי כתב התביעה הומצא לנתבעת כדין, והיות שהנתבעת לא הגישה את כתב ההגנה במועד, ניתן בזאת פסק דין בהיעדר הגנה, לפיו הנתבעת תשלם לתובע סכומים כדלקמן:
א. פיצוי בסך 200 ₪, הסכום ננקב היות שכתב התביעה מפרט שני עיכובים של כ-20 דקות כ"א.
ב. הוצאות משפט, כולל החזר האגרה ששולמה, בסך כולל של 300 ₪.

הסכומים האמורים ישולמו בתוך 30 יום.

הדיון הקבוע בהליך זה מבוטל.

ניתן להגיש בקשה מנומקת לביטול פסק הדין שניתן במעמד צד אחד, בתוך 30 יום.

ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על האמור בפסק דין זה לבית המשפט המחוזי בירושלים, בתוך 30 יום.

**** בכל מקרה, הנוסח המחייב הוא זה שבהחלטה החתומה על ידי השופט

בית משפט לתביעות קטנות בהרצליה

ת"ק 25-06-27127 פלוני נ' רכבת ישראל בע"מ

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופטת ענת דבי

תובעים פלוני

נגד

נתבעים רכבת ישראל בע"מ

העתק החלטה מפרוטוקול שניתנה בבית משפט מיום 01 פברואר 2026, י"ד שבט תשפ"ו

1
2 פסק דין
3
4 לפניי תביעה שעניינה אירוע אשר לפי הנטען ארע ביום 7.5.25.
5
6 בכתב התביעה וכן בדיון היום העידה התובעת כי ביום האירוע הגיעה לתחנת הרכבת של הרצליה
7 לכיוון צפון והתקדמה לעבר הרציף. בשעה שהלכה ברציף לכיוון דלת הרכבת, הגיח מולה
8 במהירות עובד הנתבעת, אשר דחף עגלת שירות עם משטח, שעליו ישב איש כבד משקל על כיסא
9 גלגלים.
10 התובעת צעקה לעובד שיעצור מכיוון שהבחינה כי הוא הולך במהירות אך עובד הנתבעת לא עצר.
11 התובעת העידה עוד כי לא היה באפשרותה לברוח מן המקום שכן היה מדובר במקום צר, כאשר
12 מימינו של העובד פסי הרכבת ומשמאל גדר וספסל. העובד המשיך בדרכו ופגע בכף רגלה
13 השמאלית של התובעת. העובד הבחין בפגיעה ובנזק שנגרם לאצבעות כף הרגל של התובעת.
14 התובעת חשה בכאבים עזים, אך נחפזה לעלות לרכבת על מנת להגיע למקום מגוריה ולקבל טיפול
15 רפואי. התובעת ציינה כי מיד במקום הבחינה כי אצבע 5 בכף רגלה השמאלית נמצאת במצב של
16 90 מעלות הצידה. בזמן שנסעה ברכבת כף הרגל כולה התנפחה מאוד והאדימה. כאשר הגיעה
17 למקום חפצה, המתין לה במקום בעלה והתובעת נסעה מדי למרכז רפואי זבולון בקרית ביאליק.
18 התובעת נבדקה במחלקה לרפואה דחופה, בוצע לה במקום צילום רנטגן ובו התגלו שברים
19 באצבעות 4,5 בכף רגלה השמאלית.
20
21 התובעת העידה, כי היא בת 73 פנסיונרית. כשלושה שבועות שהתה במיטה כשהיא סובלת
22 מכאבים ונעזרה בבעלה על מנת לבצע פעולות בסיסיות. התובעת עוד ציינה, כי בטרם התאונה
23 שגרת חייה כללה פעולות ספורטיביות של ריצה על שפת הים והתעמלות וכיום היא מתקשה

**** בכל מקרה, הנוסח המחייב הוא זה שבהחלטה החתומה על ידי השופט

בית משפט לתביעות קטנות בהרצלייה

ת"ק 25-06-27127 פלוני נ' רכבת ישראל בע"מ

תיק חיצוני:

1 להתעמל.
2 כמו כן, התובעת העידה כי היא נועלת רק כפכפים משום שאיננה יכולה לנעול נעלי ספורט נוחות.
3
4 עדותה של התובעת הייתה אמינה בעיני וקוהרנטית. עדות זו נתמכה בתעודה רפואית מיום
5 האירוע בה צוין כי נמצא שבר באצבעות כף הרגל של התובעת.
6
7 משכך, אני מקבלת את גרסתה באשר לקרות האירוע.
8
9 כאן המקום להתייחס לטענת האשם התורם שהעלתה הנתבעת. לעניין זה העידה התובעת כי
10 אמנם ראתה את עובד הנתבעת מתקרב לעברה במהירות כשהוא דוחף עגלת שירות גדולה, אך
11 מכיוון שמדובר במקום צר כאשר מצד אחד שלו פסי הרכבת ומצידו השני גדר, לא היה
12 באפשרותה לברוח לאחד מן הצדדים ובכך למנוע את האירוע. לעניין זה לא הובאו עדויות
13 סותרות מטעם הנתבעת. על כן לא מצאתי לנכון לייחס לתובעת אשם תורם לקרות האירוע.
14
15 באשר לגובה הנזק, התובעת תבעה סכום של 10,000 ₪ סכום זה הינו סביר ביותר בגין רכיב של
16 כאב וסבל בהתחשב בכך כי מדובר באירוע בו נגרמו לתובעת שברים בשתי האצבעות בכף הרגל.
17
18 על כן, אני מקבלת את התביעה במלואה ומחייבת את הנתבעת לשלם לתובעת סך 10,000 ₪ וכן
19 הוצאות משפט בסך 500 ₪.
20
21 הסכומים ישולמו בתוך 30 יום.
22
23 ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 30 יום.
24
25
26
27

**** בכל מקרה, הנוסח המחייב הוא זה שבהחלטה החתומה על ידי השופט

בית משפט לתביעות קטנות בכפר סבא

03 פברואר 2026

ת"ק 7823-06-25 קטש נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

1

בפני כב' הרשם הבכיר צוריאל לרנר

תובע

נגד

מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

נתבעת

2

פסק דין

3

1. בפני תביעה בסך 20,000 ₪, שעניינה 3 מקרים בהם לא עצר אוטובוס הנתבעת קו 47 (ברעננה) בתחנה בה המתין התובע. הנתבעת הסתפקה בטענות הגנה כלליות הנוגעות למאמציה לעמוד בתנאי המכרז ולתת שירות מיטבי, והתייחסה ספציפית רק למקרה בודד, בו לפי רישומי מחשב האוטובוס, ביום 17.3.2025 בסביבות השעה 11:25, נפתחו דלתות האוטובוס בתחנה לפרק זמן של 13 שניות, זאת בניגוד לתיאור התובע, כי "הגיע עוד אוטובוס 47 כשהוא דוהר ומתעלם מהאיתות שלי לעצור". ישנו פער גדול בעובדות בין "דהרה" לבין פתיחת דלתות, הדורשת עצירה. בפער זה, קיימת עדיפות למרשם הממוחשב, בעוד לדבריו של התובע ניתן למצוא הסברים אחרים (כגון: טעות בזיהוי האוטובוס ש"דהרה", וכיו"ב).
2. לפיכך, אני רואה רק את שני המקרים האחרים כמוכחים (האוטובוס הראשון של יום 17.3.2025, לפני אותו אוטובוס שבמחלוקת; והאוטובוס של יום 26.5.2025).
3. עם כל ההבנה לעגמת הנפש שנגרמה לתובע (ואינני מקבל את עמדת הנתבעת, כי עמדו לרשות התובע חלופות אחרות לשם הקטנת הנזק, ומן הסתם כוונתה למוניות – זאת נוכח הסבר התובע בדבר המגבלה הבריאותית המקשה עליו להתכופף אל תוך רכב פרטי), הרי שסכומי הפיצוי הנפסקים בעבור תקלות מעין אלה אינן בסדרי הגודל אותם מבקש התובע (למעלה מ-6,600 ₪ למקרה). נדירים המקרים בהם נפסקים יותר מ-500-1000 ₪ למקרה של אי עצירה בתחנה, ובין היתר נשקלים גם הנזקים בפועל (נזקי ממון, כגון: איחור לעבודה, ונזקים כלליים, הרלוונטיים יותר לנוסעים כדוגמת התובע, שכבר איננו עובד לפרנסתו), גם זמני המתנה, גם ריבוי המקרים, וכיו"ב שיקולים ענייניים (ראו לדוגמא פסק-דינו של חברי, כב' הרשם הבכיר (כתוארו אז) א' רגב, בת"ק (פ"ת) 18-03-67206, ועוד פסקי דין רבים).
4. במקרה המתואר עתה, גילו ומצבו הבריאותי של התובע הם גורמים לחומרא, ומנגד, אין מדובר בהמתנה לאוטובוס המגיע לעתים נדירות, או במקרים רבים, כך שהנסיבות האחרות פועלות לקולא. באיזון כלל הנסיבות, אני סבור שפיצוי בסך 600 ₪ למקרה הוא פיצוי ראוי והוגן.

30

בית משפט לתביעות קטנות בכפר סבא**03 פברואר 2026****ת"ק 7823-06-25 קטש נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ**

- 1 5. אשר על כן, אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובע סך של 1,200 ₪, וכן את הוצאות ההליך
2 (לא כולל אגרה, שכן התובע קיבל פטור מתשלומה; וגם דיון לא התקיים) בסך של 300 ₪,
3 ובסך-הכל: 1,500 ₪. סכום זה ישולם תוך 30 יום, אחרת ישא ריבית שקלית מהיום ועד
4 לתשלום בפועל.
5
6 המבקש להשיג על פסק הדין, זכאי לבקש רשות ערעור מבית המשפט המחוזי, תוך 30 יום.
7
8 המזכירות תשלח העתק פסק-הדין לצדדים.
9
10 ניתן היום, ט"ז שבט תשפ"ו, 03 פברואר 2026, בהעדר הצדדים.
11

צוראל לרנר, רשם בכיר

12
13

בית משפט לתביעות קטנות ברחובות

04 פברואר 2026

ת"ק 51104-07-25 גודלבסקי נ' אגד חברה לתחבורה בע"מ

לפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא רנה הירש

תובעת

נגד

אגד חברה לתחבורה בע"מ

נתבעת

פסק דין

1. בהתאם לסמכותי מכוח תקנה 13 לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין),
2 התשל"ז-976, ובהתחשב במהות התביעה, בראיות שהוצגו לפניי, בעובדות שאינן שנויות
3 במחלוקת ובנסיבות העניין, מצאתי להכריע בתובענה על יסוד הכתב.
2. לפניי תביעה קטנה בסך של 5,000 ₪ בגין איאספקת אוטובוס חלופי בתוך פרק זמן
3 סביר. להלן העובדות הדרושות להכרעה, טענות הצדדים והכרעתי.
- 6 העובדות שאינן שנויות במחלוקת
3. ביום 30.06.25 נסעה התובעת באוטובוס מס' 319 של הנתבעת, אשר יצא בשעה 23:15
8 מרחובות לכיוון בני ברק. במהלך הנסיעה נעצר האוטובוס סמוך לצומת חולון – קוממיות
9 (בכביש 20). בעת שהאוטובוס עמד במקום, אירעה תאונת דרכים קשה, במהלכה התנגש אופנוע
10 באוטובוס. צוותי החירום שהוזעקו למקום קבעו את מותם של רוכבי האופנוע והציר נחסם
11 לתנועה, באופן שמנע את המשך הנסיעה.
- 12 התובעת והנוסעים האחרים נותרו להמתין בסמוך לאוטובוס פרק זמן ממושך, ובהמשך נדרשו
13 להתפנות רגלית לצומת סמוכה, בהליכה של כעשר דקות בצד הדרך, על מנת לאפשר את פעילות
14 כוחות ההצלה והטיפול בזירה. אוטובוס חלופי נשלח למקום והגיע בשעה 01:50, דהיינו כעבור
15 כשעה ו-50 דקות ממועד עצירת הנסיעה.
- 16 טענות הצדדים
4. התובעת טוענת כי הנתבעת הפרה את חובתה לספק שירות תחבורה ציבורית תקין
17 וסדיר, בכך שלא דאגה לאוטובוס חלופי בתוך זמן סביר. לטענתה, ההמתנה הממושכת בשעת
18 לילה מאוחרת, לאחר אירוע טראגי ובתנאי איודאות, גרמה לה עוגמת נפש ממשית בגינה עתרה
19 לפיצוי בסך 5,000 ₪.
- 20

בית משפט לתביעות קטנות ברחובות

04 פברואר 2026

ת"ק 51104-07-25 גודלבסקי נ' אגד חברה לתחבורה בע"מ

1 הנתבעת אינה חולקת על משך ההמתנה אך טוענת כי התאונה הקטלנית והיערכות כוחות
2 החירום יצרו נסיבות חריגות שאינן בשליטתה, אשר הקשו על הגעת אוטובוס חלופי, בפרט
3 בשעת חצות. לטענתה, בנסיבות אלו אין לייחס לה התרשלות או אחריות ובכל מקרה, לא הוכח
4 נזק המצדיק את סכום התביעה.

המסגרת הנורמטיבית

5 חובת מפעיל תחבורה ציבורית
6
7 5. תקנה 399(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, קובעת כי "בעל רישיון קו יפעיל את
8 השירות שעליו ניתן לו הרישיון באורח תקין, סדיר ורצוף, בצורה המבטיחה נסיעה נוחה
9 ויעילה, בהתחשב בצרכי הציבור".

10 מדובר בחובה סטטוטורית רחבה החלה על כלל מרכיבי השירות התחבורתי ואינה מצטמצמת
11 לעצם הפעלת הקו במובנו הצר, אלא כוללת גם את אופן ההתמודדות עם תקלות, עיכובים
12 ואירועים המונעים את המשך הנסיעה כסדרה.

13 הפרשנות המחייבת לתקנה 399(א) ניתנה בפסיקת בית המשפט העליון בע"פ 222/78 **דן אגודה**
14 **שיתופית לתחבורה ציבורית בע"מ נ' מדינת ישראל**, פ"ד לג(1) 566, שם נקבע כך: "הציווי
15 בתקנה 399, כי 'בעל רישיון קו יפעיל את השירות שעליו ניתן לו הרישיון באורח סדיר, תקין
16 ורצוף' הוא על פניו בלתי מסויג... צידוק בהטלת אחריות מחמירה נעוץ בשיקול העליון של
17 טובת הציבור... זהו שירות יום יומי רב חשיבות לחלק נכבד מן הציבור, וזכותו שחברה
18 המפעילה את הקו תעשה כל מאמץ, ואף מעבר לסביר, כדי לעמוד בחובה שהמחוקק הטיל
19 עליה כתנאי להפעלת השירות."

20 הלכה זו מבהירה כי החובה המוטלת על מפעיל תחבורה ציבורית היא חובה מוגברת, הנבחנת
21 בראי טובת הציבור והסתמכותו על השירות ואינה מתמצה בבחינת אשמה או היעדר אשמה
22 בגרימת התקלה עצמה.

23 6. גישה זו אומצה ויושמה בפסיקה מאוחרת, אשר הדגישה כי מוקד הבחינה אינו עצם
24 התרחשות התקלה או האירוע, אלא אופן פעולת המפעיל מרגע שנוצרה מניעה להמשך השירות.
25 כך נקבע בר"ק (מחוזי ב"ש) 60056-11-16 **מנלה נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל**
26 **בע"מ** (02.02.2017): "לא נעלמה מעיני העובדה כי אין לומר שהייתה רשלנות בהתנהלות אגד
27 ביחס לגרימת התקלה. עדיין אין די בכך כדי לשלול את חובת אגד לפיצוי המבקש. השאלה
28 המרכזית להכרעה אינה האם אגד אחראית לגרימת התקלה, אלא נוגעת לאופן פעולתה מן

בית משפט לתביעות קטנות ברחובות

04 פברואר 2026

ת"ק 51104-07-25 גודלבסקי נ' אגד חברה לתחבורה בע"מ

1 הרגע שבו התגלה קיומה של התקלה. עוד נקבע שם כי קיימת חובה לפעול כך שאוטובוס
2 חלופי יגיע בתוך פרק זמן קצר, אשר בפסיקה הוערך כ-15 דקות ובמקרים מסוימים כלא יותר
3 מ-30 דקות. דברים דומים נקבעו גם ברת"ק (מחוזי י-ם) 1173-12-17 **ברומברג נ' נתיבאקספרס**
4 – **תחבורה ציבורית בע"מ** (5.2018.ס13), שם נפסק כי על מפעיל תחבורה ציבורית להיערך
5 מראש למצבים של תקלות ועיכובים, וכאשר השירות מופסק – עליו לספק מענה חלופי בתוך
6 זמן סביר.

7 עקרונות אלו יושמו בפסיקה גם במישור של תביעות קטנות, שם נקבע כי אי אספקת
8 אוטובוס חלופי בתוך פרק זמן סביר מהווה הפרת החובה הסטטוטורית המזכה בפיצוי, אף
9 בהיעדר הוכחת נזק ממוני. כך למשל, בת"ק (אשדוד) 51316-08-16 **מונדרי נ' אגד אגודה**
10 **שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ** (25.05.2017) נקבע כי על המפעיל לפעול להזנקת אוטובוס
11 חלופי מוקדם ככל האפשר וכי טענות בדבר שעת לילה או קושי תפעולי אינן פוטרות מאחריות.
12 כן הודגש בת"ק (קריות) 62461-03-22 **שוק נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ**
13 (04.08.2022) כי זמנו של ציבור הנוסעים אינו הפקר וכי עיכוב משמעותי בהגעת פתרון חלופי
14 פוגע בסדר יומם של הנוסעים ומצדיק פיצוי.

15 מן הכלל אל הפרט

16 8. בענייננו, אין מחלוקת כי האוטובוס החלופי הגיע רק כעבור כשעה ו-50 דקות ממועד
17 עצירת הנסיעה. פרק זמן זה חורג במידה ניכרת מאמות המידה שנקבעו בפסיקה כזמן סביר
18 למתן מענה חלופי. הנתבעת לא הציגה תשתית ראייתית קונקרטית בדבר פעולות שנעשו בפרק
19 הזמן האמור, לא פורטו ניסיונות לאיתור אוטובוס חלופי, לא הוצגו נתונים בדבר זמינות
20 תפעולית, ולא הובאו ראיות המלמדות על מאמצים חריגים שנקטו בנסיבות העניין.

21 9. בהתאם להלכה הפסוקה, החובה נבחנת לא בשאלת מקור האירוע שהביא להפסקת
22 הנסיעה, אלא בשאלת סבירות זמן התגובה וההיערכות. משהנתבעת בחרה להפעיל קו תחבורה
23 ציבורית בשעות הלילה, עליה להיערך גם למצבים חריגים.

24 בנסיבות אלו, אני קובעת כי הנתבעת הפרה את חובתה מכוח תקנה 399(א) לתקנות התעבורה,
25 בכך שלא סיפקה אוטובוס חלופי בתוך פרק זמן סביר.

26 הנזק והפיצוי

27 10. הפרת החובה הסטטוטורית מקימה עילה לפיצוי בגין נזק בלתי ממוני אף בהיעדר
28 הוכחת נזק כספי קונקרטי, ובלבד שהפיצוי ייפסק במתינות ובהתאם לנסיבות.

בית משפט לתביעות קטנות ברחובות

04 פברואר 2026

ת"ק 51104-07-25 גודלבסקי נ' אגד חברה לתחבורה בע"מ

1 במקרה דנן, התובעת נאלצה להמתין זמן ממושך בשעת לילה מאוחרת, לאחר אירוע טראגי,
2 בתנאים של אירודאות, חוסר נוחות ואף תחושת נטישה. נסיבות אלו מצדיקות פסיקת פיצוי
3 בגין עוגמת נפש.

4 11. בשקלול כלל השיקולים, משך ההמתנה החריג, נסיבות האירוע, שעת האירוע ומגד
5 היעדר נזק ממוני מוכח, אני מעמידה את הפיצוי על סך של 750 ₪.

6 **סיכום**

7 12. התביעה מתקבלת באופן חלקי. הנתבעת תשלם לתובעת סך של 750 ₪, בצירוף אגרה
8 ששולמה בסך 50 ₪ ובסה"כ פיצוי בסך 800 ₪. סכום זה ישולם בתוך 30 ימים מהיום שאם לא
9 כן, יישא ריבית שקלית מהיום ועד לתשלום בפועל.

10 13. משההכרעה ניתנה על יסוד הכתב, איני עושה צו להוצאות.

11 14. למען הסר ספק, הדיון הקבוע מבוטל.

12 **זכות ערעור כחוק.**

13 המזכירות תודיע לצדדים.

14
15 ניתן היום, י"ז שבט תשפ"ו, 04 פברואר 2026, בהעדר הצדדים.
16

רנה הירש, שופטת, סגנית הנשיא

17
18

בית-המשפט לתביעות קטנות בתל אביב-יפו

ת"ק 70242-01-26 מרחום נ' מטרופולין – תחבורה ציבורית בע"מ 8 במרס 2026

לפני: כבוד השופט גיא הימן

התובעת:

נגד

הנתבעת: מטרופולין – תחבורה ציבורית בע"מ, 513002832

פסק-דין

1. כתב-התביעה הוגש לבית-משפט זה בתאריך 25.1.2026. לפי אישור-המסירה הדיגיטלי, המצוי בתיק הממוחשב, נמסרו מסמכי-התביעה לנתבעת כבר ביום 2.2.2026. בכל זאת לא הוגש כתב-הגנה, לא במועד הקבוע בתקנה 4(ב) לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין), התשל"ז-1976 ולא בכלל.

2. כסמכותי בתקנה העשירית לתקנות הנזכרות ניתן בזה, בהיעדר-הגנה, פסק-דין על יסודו של כתב-התביעה לברור. התביעה מתקבלת לפי עילתה. עם זאת, סכומה של התביעה, שלא הוסבר בכתב-התביעה, נראה לי מופרז. עמידתם של נהגים של תחבורה ציבורית בכללים המחייבים לאיסוף-נוסעים היא עניין חשוב ובתי-המשפט מעבירים, פעם אחר פעם, מסר אשר מעלה על נס את זכויותיהם של הנוסעים. פיצוי בסך 8,000 ש"ח בגלל אוטובוס, שלפי הנטען לא עצר בתחנה, אינו הולם את אמות-המידה שבפסיקה. אני מחייב את הנתבעת לשלם לתובעת סך של 1,500 ש"ח לעילת-התביעה ועוד 400 ש"ח להוצאות-ההליך. בזאת התחשבתי בעלות-האגרה, במאמץ שבהכנתו של כתב-תביעה אך גם בשלב ובאופן, שבו הסתיים ההליך.

3. סכומים אלה יש לשלם לתובעת בתוך 15 ימים מיום, שבו קיבלה הנתבעת לידיה פסק-דין זה. איחור יוסיף דמי-פיגורים לפי סעיף 5 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום-החיוב שנקבע ועד למועד-התשלום בפועל.

4. הדיון שנקבע – בטל.

בית-המשפט לתביעות קטנות בתל אביב-יפו

ת"ק 70242-01-26 מרחום נ' מטרופולין – תחבורה ציבורית בע"מ 8 במרס 2026

5. תשומת-לבן של בעלות-הדין מופנית להוראתה של תקנה 12 לתקנות הנזכרות מעלה ומאפשרת, בתנאיה, לעתור לביטולו של פסק-דין, שניתן במעמד של צד אחד, כמו פסק-דין זה. תקנה 16 לתקנות מאפשרת לבקש מבית-המשפט המחוזי רשות לערער על פסק-הדין.

המזכירות תמציא את פסק-הדין ללא דיחוי, תעדכן את יומן-הדיונים ותסגור את התיק.

ניתן היום, י"ט באדר התשפ"ו, 8 במרס 2026, שלא במעמד-הצדדים.

גיא הימן, שופט

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

לפני כבוד השופט אלישי בן יצחק

התובעים:

נגד

מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

הנתבעים:

פסק דין

בפני מונחת תביעה קטנה שעניינה נסוב סביב שירותי תחבורה ציבורית, כאשר בליבת התובענה טוענת התובעת שהאוטובוסים מטעם הנתבעת לא עצרו בתחנות הייעודיות להן ואשר מוצבות בתוואי מסלולן, כאשר התובעת עותרת לפיצוי בשל הפרת חובת הנתבעת לעצור בתחנות לצורך העלאת נוסעים.

בשים לב לאופי התיק ולהסכמת הצדדים התיק מוכרע על דרך הכתב בהתאם לתקנה 13(ג) לתקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין), תשל"ז-1976 (להלן: "תקנות השיפוט").

תורף העובדות הנדרש לעניינן

1. התובעת בכתב תביעתה תיארה מצבים בהם היא נאלצה להמתין בתחנת האוטובוס אולם אוטובוס הנתבעת שהיה אמור לאסוף נוסעים ובכללם גם את התובעת לא עצר או לא הגיע לתחנה. התובעת מתגוררת ברמת גן והיא עושה שימוש בתחבורה ציבורית בקו שבין כפר סבא ואשר מגיע לרמת גן.
2. לטענת התובעת, היא פנתה מספר פעמים לנתבעת בדרישה לפיצוי אולם הנתבעת הציעה לה פיצוי בסך של 40 ₪.
3. כתב התביעה חסר פרטים מדויקים מהם ניתן ללמוד אימתי התרחשו האירועים עליהם מלינה התובעת ובעטיים היא עותרת לפיצוי. מנגד עיון בצרופות שצורפו לכתב התביעה מלמד שהנתבעת התלוננה על אירוע שהתרחש ביום 16.7.2024.
4. עוד מהצרופות שצורפו לכתב התביעה ניתן ללמוד כי הנתבעת מודה שביום 16.7.2024 בנסיעה של קו 567 בשעה 21:00 אכן אירעה תקלה והאוטובוס שביצע את המסלול נתקע

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

בדרך באופן שלא יכול היה להמשיך את נסיעתו והיה צורך בחילוץ. הנתבעת בכתב הגנתה אינה חולקת על אירוע זה והיא מאשרת אותו בכתב ההגנה שהוגש מטעמה.

5. עוד מהצטרפות שצורפו לכתב התביעה ניתן למצוא תיעוד מיום 9.2.2025 בו שולחת התובעת פניה שמספרה 345345 ובה היא מפרטת כי ביום 9.2.2025 היא המתינה לקו 567 אולם אוטובוס הנתבעת לא עצר בתחנה הגם שקיימת לו תחנה והוא היה אמור לעצור בנקודה זו. בנסיבות אלו נאלצה התובעת להיעזר בשירות של מוניות וזאת בשים לב לעובדה שבבית חיכתה לה ביתה.

6. ביחס לאירוע זה טוענת הנתבעת בכתב הגנתה כי אין באפשרותה לדעת מדוע לא עלתה התובעת על הנסיעה, שכן האוטובוס עבר בתחנה בה המתינה התובעת לכאורה – יתכן כי התובעת לא המתינה בתחנה עצמה – והנתבעת מצרפת דו"ח איכון לוויין [GPS].

7. עוד מהצטרפות שצורפו לכתב התביעה ניתן לזהות פניה נוספת של התובעת לנתבעת מיום 30.3.2025 בעקבות פניה חדשה שמספרה 358626 כאשר תורף התלונה כפי שזו מנוסחת בהודעה "שוב האוטובוס לא עבר שוב הייתי צריכה לקחת מונית".

8. הנתבעת בתגובה לאירוע מיום 30.3.2025, מציינת בכתב הגנתה, כי מדובר בנסיעה שבוצעה באמצעות רכב קבלן ולכן אין לה מידע בנוגע לנסיעה. עוד הוסיפה הנתבעת וציינה בכתב הגנתה כי הנתבעת קיבלה היתר מיוחד ממשרד התחבורה, המאפשר למפעילי תחבורה ציבורית להקל מעט על הצרכים התפעוליים ובמסגרת זו לבצע חלק מהנסיעות בהתאם לרישיון שניתן לה ממשרד התחבורה באמצעות קבלני משנה.

9. בגין שני אירועים אלו טוענת התובעת שהיא נאלצה להזמין מוניות בגינם שילמה התובעת סך מצטבר של 221.7 ₪.

10. על התנהלות הנתבעת דורשת התובעת פיצוי בסך של 2,000 ₪ ומותירה לשיקול דעת בית המשפט פסיקת פיצוי בגין עוגמת נפש ובזבוז זמן.

11. הנתבעת מצידה סבורה שיש לדחות את התביעה על הסף, ולו מהטעם שהתובעת לא הרימה את נטל ההוכחה המוטל עליה, עוד מוסיפה הנתבעת וטוענת שהתובעת לא הוכיחה את הנזק שנגרם לה.

12. הנתבעת מתנגדת לצירופן של ראיות נוספות שהוגשו בד בבד עם סיכומי התובעת, ולדידה של הנתבעת יש לעשות כן רק באמצעות הגשת תיקון כתב התביעה.

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

13. לטענת הנתבעת יש לדחות את התביעה על הסף ולחייב את התובעת בהוצאות. לחילופין טוענת הנתבעת וחותמת את דבריה בכך שבית המשפט יפסוק לתובעת פיצוי אך בשים לב לנוק הממוני האמיתי שנגרם לתובעת, ובכל הנוגע לפיצויים הלא ממוניים הרי שעל בית המשפט לפסוק אותם במסורה ובערכים נמוכים. אולם הנתבעת 'סתמה' טוען זה ולא פירשה ונימקה מדוע יש לעשות כן.

דיון נורמטיבי

14. בשים לב לעובדה שהצדדים בתיק נתנו הסכמתם שהתיק יוכרע על דרך הכתב בהתאם לתקנה 13(ג) לתקנות השיפוט, נפתח את דיונונו בדיון על הדרך המוצעת בתקנות השיפוט ולפיה ניתן יהיה להכריע וליתן פסק דין בתביעה קטנה מבלי שהצדדים יתייצבו באולם בית המשפט. באופן שהשופט יתן פסק דין על יסוד כתבי הטענות והחומר המונח והמצוי בתיק.

15. בשים לב לתיקון תקנות השיפוט המאפשר את דרך ההכרעה בתביעה קטנה על יסוד הכתובים, כאשר הצדדים פטורים מלהתייצב בבית המשפט, ובית המשפט נדרש להכריע וליתן פסק דין על סוד כתבי הטענות, נחרוג מהוראות תקנה 15(ב) לתקנות שיפוט ונניח מסד נורמטיבי להכרעה על דרך הכתב.

הכרעה על יסוד הכתב – תיקון תקנות השיפוט

16. ביום 11.4.2025 נכנסו לתוקפן תקנות שיפוט בתביעות קטנות (סדרי דין)(תיקון) תשפ"ה-2025 [קובץ תקנות 11749, יב בשבט, תשפ"ה, 10.2.2025 עמ' 1168] [להלן: **"תיקון תקנות השיפוט"**]. אחד החידושים הגדולים שהכניס מתקין התקנות אל תקנות השיפוט, הוא הסמכות להכריע בהליך שמוגש לבית המשפט לתביעות קטנות בדרך אחרת שונה מהדרך המקובלת והרגילה; החל מהתיקון, יכול בית משפט להכריע על יסוד הכתב ללא צורך בהופעת הצדדים באולם בית המשפט.

17. הכרעה על דרך הכתב שנחשבת לחידוש בתביעות קטנות ואשר נכנסה בתיקון תקנות השיפוט, אינה מהווה חידוש של ממש למי שבקי בהליכים אזרחיים רגילים ואף בבית המשפט לתביעות קטנות, שכן בית המשפט נדרש להכריע בבקשות ביניים מבלי לשמוע את הצדדים. ודוק: בקשות ביניים המוגשות בהליך אזרחי ומטרתן, בין היתר, לקדם את ההליך העיקרי, כאשר על פי רוב בית משפט יכול ליתן החלטה לאחר שהצדדים העלו טענותיהם, אימתו את העובדות בתצהיר וצירפו לדבריהם אסמכתאות וראיות. [על סמכויות בית המשפט בבקשות ראו למשל תקנה 50 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-]

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

2018], "החצי" חידוש שהתווסף לתקנות סדרי הדין בבית המשפט לתביעות קטנות, וזהו השוני הגדול שבין החלטה בבקשת ביניים להכרעה בתביעה קטנה, שההכרעה בבקשת ביניים אינה מסיימת את הסכסוך אלא נותנת מענה נקודתי להליך שנועד לקדם את התיק. מנגד, תיקון תקנות השיפוט בתביעות קטנות מאפשר לשופט להכריע ולהוציא פסק דין שמסיים את כלל המחלוקת והפלוגתאות מבלי שהצדדים התייצבו בבית המשפט.

18. בכדי להבין את תורף האפשרות ליתן פסק דין על דרך הכתב, עלינו ליתן דעתנו לתקנה החדשה שהתווספה לתקנות השיפוט, לאחר התיקון ודיונו ייוחד לתקנה 13(ג) לתקנות סדרי הדין בבית המשפט לתביעות קטנות, ואשר זו לשונה:

בית המשפט רשאי, במקרים המתאימים, להכריע על יסוד הכתב, אם מצא שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים; בהחלטתו כאמור ישקול בית המשפט, בין השאר, את העדפת בעלי הדין, את מיהות בעלי הדין ופערי הכוחות ביניהם, את אופי הראיות, היקפן וסוגן, ואת התאמת המחלוקת להכרעה בדרך זו; החליט בית המשפט שהתביעה תנוהל בדרך של הכרעה על יסוד הכתב, רשאי הוא לתת צדדים, להשלים טיעון בכתב כפי שיוורה.

19. הנה כי כן, לשונה של התקנה ברורה והיא מעניקה לבית המשפט שיקול דעת להכריע בעניינם של צדדים על יסוד הכתב. כדי שהדברים לא יוותרו סתומים הגדיר מתקין התקנות את הביטוי 'הכרעה על יסוד הכתב' בתקנה 1 לתקנות סדרי הדין בבית המשפט לתביעות קטנות באופן הבא: "הכרעה, לפי טענות וראיות שהוגשו בכתב". בכך מאיין מתקין התקנות את הצורך בהגעתם הפיזית של הצדדים לאולם המשפט, נותן לכתבי הטענות משקל משמעותי על בסיסו ניתן יהא להשתיי את ההכרעה ובכך מקנה לבית המשפט את הסמכות להכריע מבלי שהצדדים יטענו טענותיהם.

20. ודוק: יש להבחין בין סמכותו של בית המשפט ליתן פסק דין בהיעדר כתב הגנה בשים לב לתקנה 10 לתקנות השיפוט לבין הכרעה על דרך הכתב כמשמעותה בתקנה 13(ג) לתקנות השיפוט. ולו ביחס לסופיות הדיון. רוצה לומר מקום שניתן פסק דין בהיעדר כתב הגנה, לא בהכרח שבית המשפט סיים תפקידו, שכן לא פעם עומדת לנתבע הזכות לעשות שימוש בתקנה 12 לתקנות השיפוט ולעתור לביטול החלטה שניתנה שלא בפניו, ובהתקיים התנאים המנויים בתקנה 12 לתקנות השיפוט בית המשפט יורה על ביטול פסק הדין ועל הגשת כתב הגנה וינוהל דיון במעמד הצדדים. מנגד, בהכרעה על דרך הכתב בית המשפט נותן פסק דין

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

שהדרך לתקיפתו אינה באמצעות בקשת מי מהצדדים לביטול פסק הדין אלא בהגשת בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי.

21. הגם שההכרעה על דרך הכתב הינה פרקטיקה משפטית הנהוגה במשפט המודרני, הרי שרמז לדבר ניתן למצוא גם במקרא עצמו, בפרק הלפני אחרון של ספר תהילים קורא בעל המזמור לשבח את מעשיו של האל, בין מעשיו של האל המיוחדים לו אנו קוראים "לעשות בהם משפט כתוב, הדר הוא" **[תהלים קמט, ט]**. בפרפרזה לעבודתו השיפוטית של השופט הרי שלעיתים עשיית משפט על דרך הכתב היא 'הדרה' והיא יופייה של מערכת משפטית. ומכאן נפתח צוהר למקבילה של ההכרעה על דרך הכתב במשפט העברי

על ספרות השאלות והתשובות – שבמשפט העברי

22. אחד הענפים המרכזיים בספרות ההלכה הוא ספרות השאלות ותשובות "ספרות השו"ת". בסוגה זו מוצאים החלטות, ומסקנות הלכתיות שנכתבו על ידי חכמי ההלכה לאורך הדורות. תחום זה, וכך משמיענו השופט מנחם אלון: "כלול רוב החומר המוגדר כמשפט עברי – הן בכמותו והן באיכותו – בתקופה שלאחר התלמוד" [מנחם אלון, **המשפט העברי – תולדותיו מקורותיו עקרונותיו**, מהדורה שלישית, כרך ב, (1988) עמ' 1213 (להלן: "**אלון, המשפט העברי**")]. למעשה "ספרות השו"ת לתקופותיה השונות היא אחת היצירות הגדולות ורבות המשקל במערכת ההלכה בכלל, והמשפט העברי בפרט" [אלון, המשפט העברי, עמ' 1253].

23. על ספרות השו"ת וחשיבותה אנו קוראים במחקרו של שמואל גליק, שמשמיענו "ספרות התשובות יש בה – הפוך בה והפוך דכולה בה". במסע במנהרת הזמן יוכל הקורא להציץ אל תוך הבית היהודי וללמוד על יחסי בעל ואשה, על הקהילה היהודית באשר היא, על רבניה ומנהיגיה, על הרגעים הגדולים ורגעי השפל שנחרטו בקולמוס ובחרט דפי ההיסטוריה היהודית, על הרהורי ליבו של היחיד בעניינים אינטימיים שבין אדם למקום, על יחסי הורים לילדיהם ויחסי ילדים עם הוריהם, על השוביניזם ועל הפמניזם..., בספרות זו ימצא הקורא הדים למחלוקות, פולמוסים ופרשיות היסטוריות שנשתמרו בספרי השו"ת בלבד: שאלות העוסקות במאבקו של היחיד למימוש עצמו מול רצונה של הקהילה לשמירה על האחדות והאחידות... [ראו: שמואל גליק, **אשנב לספרות התשובות**, עמ' 1 (2012) (להלן: **גליק, אשנב לספרות התשובות**)]. עוד הוא מוסיף בהמשך ומשמיענו: "לשו"ת מקום נכבד בהתפתחות ההלכה ובהתחדשותה המתמדת,

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

ומשנה שתועדו התשובות בכתב הן חלק מהמארג של הבניין ההלכתי, הלמדני והעיוני של לימוד התורה לדורותיו" [גליק, **אשנב לספרות התשובות**, עמ' 12].

24. המבקש לעמוד על טיבה של ספרות השו"ת והעוקב אחר מכמניה של סוגה זו מוצא עצמו נחשף אל מציאות משפטית. הוא מוצא עצמו עוקב אחר טענות השואלים, הוא עומד אחר השיקולים שעמדו בפני חכם ההלכה בדרכו אל המסקנה. על ספרות השו"ת משמיענו השופט מנחם אלון: "בשאלה ובתשובה עומד המעיין בעיצומה של מציאות משפטית חיה, כשהוא מאזין לעובדות ולטענות שבפי הצדדים לדין וכשהוא מלווה את חכם-ההלכה בכל שלב משלבי עיונו המשפטי" [אלון, **המשפט העברי**, עמ' 1215]. כדי להמחיש את ספרות השו"ת לעולמו של המשפטן הישראלי הרי שהדוגמה המודרנית לספרות השו"ת הינה כרכי פסקי הדין הרשמיים במדינת ישראל על ערכאותיה השונות, שהרי כל פסק דין מציג מציאות עובדתית הטעונה הכרעה, הנחת המסד הנורמטיבי ולבסוף הכרעה [לדיון בספרות השו"ת וצורות מקבילות בשיטות משפט אחרות ראו: **אלון, המשפט העברי**, עמ' 1224-1225].

25. על הדמיון שבין תשובה לבין פסק דין אנו מוצאים: "הצד השווה שבשאלה ותשובה ובפסק דין הוא, שבשניהם מובא תיאור כל החלק העובדתי, טענות הצדדים, הראיות והדיון המשפטי; בשניהם מצויה הכרעת של השופט, וזה בגלל סמכותו הרוחנית-הלכתית של המשיב" [אלון **המשפט העברי**, עמ' 1225], יתר על כן, מוסיף פרופ' אביעד הכהן, ומשמיענו: "בדומה להליך שיקול הדעת השיפוטי, ניתן להציב גם בדרך הכרעת ההלכה כמה סימנים. הנחת היסוד היא שהכרעת הלכה היא תהליך יצירה שמלווה בשיקול דעת, ולא מעשה מוכני, אוטומטי" [אביעד הכהן, 'שיקולים מטה-הלכתיים בפסיקת הלכה: מתווה ראשוני, בתוך: **עיונים חדשים בפילוסופיה של ההלכה** (אביעזר רביצקי ואבינועם רוזנק, עורכים 2008) 279, עמ' 290-291 (להלן: "**הכהן, שיקולים מטה הלכתיים**")]. מנגד ההבדל בין השו"ת לבין פסקי הדין "יש הבדל פורמלי עובדתי בין השאלה והתשובה לבין פסק דין שבקבצים אלה. פסק הדין נוצר כתוצאה מדין ודברים, שהביאו בעלי הדין להכרעה לפני השופט, ולעומתו השאלה שבשו"ת לא הובאה לפני ערכאה שיפוטית פורמלית" [אלון, **המשפט העברי**, עמ' 1224].

26. מאפיין מעניין מציע פרופ' אביעד הכהן בעומדו על ההבדל שבין 'פסקים' ל'תשובות', וכך הוא מחדד: "על דרך הכלל (שיש לו כמובן מאליו גם הרבה יוצאים מן הכלל), מבקש אני להציע, שהתשובה מעניקה למשיב – הן להלכה הן למעשה – 'מרחב מחיה' גדול הרבה יותר מאשר זה שקיים בפני מחבר ספר הפסקים או הדיין. 'מרחב מחיה' זה מאפשר למשיב להתחשב הרבה יותר בשיקולים שניתן לכוונתם 'שיקולים חוץ

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

משפטיים' או 'שיקולים מטה משפטיים', שאינם באים דרך כלל במניין שיקוליו של שופט ואינם נכללים בגבולות שבאמצעותם נוטים כיום להגדיר בעולם המשפט את תחומי 'שיקול הדעת השיפוטי'. למען הסר ספק, אדגיש: אין רצוני לומר שנימוקים 'חוץ משפטיים' אינם מוצאים דרכם לספרות הפסקים או לפסקי הדין (והרי חלקם נשענים על תשובות!), אלא שרישומם ניכר – לא בכדי – בספרות התשובות נרבה יותר מאשר בחלקיו האחרים של המשפט העברי" **[הכהן, שיקולים מטה הלכתיים, עמ' 296-297]**.

27. אם נבקש להתחקות אחר מסגרת – מבנית או צורנית – של ספרות השו"ת, וננסה מתוכה לדלות עקרונות שכוחם יכול ויהא יפה גם למקרים של הכרעה על דרך הכתב

א. הכרעה כאשר בפני פוסק ההלכה מונחים טיעוני כל הצדדים

28. אחד העקרונות המקראיים שהדיין מצווה בטרם יחרוץ משפט הוא "שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק" **[דברים א, טז]**, על פסוק זה דרשו חז"ל בתלמוד "אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבוא בעל דין חבירו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבוא בעל דין חבירו" **[בבלי סנהדרין ז, ע"ב]**, מבאר את הדברים הרב שמשון רפאל הירש, הרש"ר הירש, גרמניה המאה ה-19 שמסביר "אין די שהשופט יימנע מלשמוע רק אחד מבעלי הדין, אלא אסור לו לשמוע אחד מבעלי הדין שלא בנוכחות בעל דין חברו; מעמדו חייב להיות תמיד רק "בין אחיכם", ואסור גם לאחד מבעלי הדין לשטוח את טענותיו לפני השופט בטרם יבוא בעל דין חברו. אל ייווצר משפט קדום חד - צדדי בדעתו של השופט...השמיעה תתקיים רק "בין" בעלי הדין, וזו אזהרה לדיין ולבעלי הדין כאחד" **[רש"ר הירש דברים א, טז]**. ובמסכת אבות מזהירים הדיינים "אל תעש עצמך כעורכי הדינים" **[מסכת אבות א, ח]**, מסביר רבינו בחיי בן אשר ספרד, המאה ה-13 את המשנה באופן הבא: "יזהיר לדין שלא יעשה עצמו כעורכי הדינים, כלומר: מסדרין ועורכין טענות לבעלי הדין כדי שיזכו בדין" **[רבינו בחיי אבות א, ח]** על השופט היושב בדין להיזהר שמא יהפוך מדיין למייצג אחד הצדדים, המוטל עליו הוא לשמור על אובייקטיביות שיפוטית.

29. מכאן אימצו פוסקי ההלכה עקרון ולפיו הכרעה על דרך הכתב תיעשה רק כאשר בפני הפוסק מונחות טענות שני הצדדים להליך, כך למשל משמיענו ר' יצחק בר ששת פרפת, הריב"ש פוסק הלכה, ספרד המאה ה-14, באומרו: "דע לך כי אין מדרך בעלי הוראה להורות בריב שנפל בין שני כתות אם לא בהיותו נשאל מן הדיין או משני הכתות יחד פן יטעים הא' דבריו לחכם וצדיק הראשון בריבו ובא רעהו וחקרו וצריך לסתור הדין

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

ואיכא זילותא לחכם. גם כי יש לחוש שמתוך תשובת החכם ילמוד לשקר" [שו"ת **הריב"ש** סימן ה], וכך הוא כותב במקום אחר: "שיש מחלוקת בענין אין ראוי להשיב לאחד מן הכתות בזולת שמוע טענות הכת שכנגדה...וכן נוהגים כל החכמים הנשאלים לבלתי ישיבו לשואל בדברי ריבו" [שו"ת **הריב"ש** סימן קעה]; במקום אחר מטעים הריב"ש ומסביר את הרציונאל העומד בבסיס הדרישה, וכך הוא כותב: "העונה על ריב ומשיב על דבר בטרם ישמע כל טענות שתי הכתות יחד איוולת היא לו וכלימה, יען צדיק הראשון בריבו ובא רעהו וחקרו ויהיה המשיב צריך לסתור תשובתו הראשונה ולעזה עליו מדינה. ועוד כי מתוך תשובת המשיב ילמוד הבעל דבר לטעון טענות שיהיו בעזרו ונמצא המשיב נעשה כעורכי הדינין" [שו"ת **הריב"ש** סימן קעט]. בדרך זו הולך גם ר' יוסף קארו, מגדולי הפוסקים במאה ה-15 "נודע בשערים שאין דרכי להשיב לשואלים כי אם כאשר יבררו אותי השתי כתות לדין...אבל כאשר תשאל כת אחת בלבד איני משיב" [שו"ת **אבן עזר** סימן פא]; תשובה נוספת ניתן למצוא אצל ר' יחזקאל בן יהודה לנדא, פולין המאה ה-18, שמניח אף הוא את העיקרון: "הנה דבר זה מפורסם בכל תשובות האחרונים שאין להשיב בדני ממונות דרך שאלה ותשובה לאחד מהצדדים" [שו"ת **נודע ביהודה** מהדורא קמא - חושן משפט סימן כ];

30. על סכנה שיכולה לצאת תחת ידיו של פוסק שבוחר להשיב כאשר בפניו חסרה טענות הצד שכנגד אנו מוצאים בתשובה שכתב ר' שמואל די מדינה, המהרשד"ם, מגדולי חכמי ההלכה בשאלוניקי – ירושלים, המאה ה-15, שהעיד על עצמו במקרה שאירע לו, וכך הוא כותב: "היטב חרה לי עד מות להשיב שואלי דבר ובפרט בעניין ממון אם לא יהיה בשאלה כתובה וחתומה משני החלקים ומצד האהבה קלקלה השורה ועברתי על מה שכתבו האחרונים ולכן אירע מה שאגיד לך...וכמו שכתבתי מתחילה ומעתה לא יקוה שום אדם ממני תשובה אם לא יהיה בתנאי..." [שו"ת **מהרשד"ם** חלק חושן משפט סימן קט]. והנה על אף העיקרון לפיו אין להשיב ולפסוק הדין כאשר הפוסק מקבל שאלה מצד אחד ניתן למצוא מקומות בהם פוסקי ההלכה מצאו לחרוג מהעיקרון המקובל, בדרך כלל פוסק ההלכה מסביר בפסיקתו מדוע עשה כן [ראו בהקשר זה, **אלון, המשפט העברי**, עמ' 1258, ה"ש 147, המצבים שבהם חרגו מעקרון זה].

31. התפיסה לפיה ראוי ונכון להכריע רק לאחר שנשמעו הצדדים מחלחלת ומושרשת גם בפסיקתו של ר' יוסף קארו בספרו שולחן ערוך שפסק: "אסור לדיין לשמוע דברי בעל דין האחד שלא שמע בפני בעל דין חבירו" [שולחן ערוך, חושן משפט, סימן יז, סעיף ה], ור' משה איסרליש, הידוע בכינויו "הרמ"א" מגדולי הפוסקים של אשכנז במאה ה-16 מחבר "המפה" אלו הן הגהות על השולחן ערוך בהתאם לפסיקה ולמסורת קהילות אשכנז, כוך

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

הוא פוסק: "ולא יכתוב שום חכם פסק לאחד מבעלי הדינים... כל זמן שלא שמע דברי שניהם" [רמ"א, חושן משפט, סימן יז, סעיף ה].

32. ובהשלכה לתיקון הרי שהכרעה על דרך הכתב יכול ותתבצע בשים לב לכך שבפני בית המשפט מונחים כתב התביעה וכתב ההגנה, על צרופותיהם וראיותיהם.

ב. הצגת מכלול הראיות כמסד הכרעה.

33. מלאכת השיפוט נעשית במספר שלבים, השלב הראשון הינו בירור עובדתי וקביעת העובדות על ידי השופט היושב בדין. ללא גיבוש מסד עובדתי לא ניתן להגיע להכרעה שיפוטית. לגיבושו של חלק זה נצרך בית המשפט לטענות הצדדים ולהגשת מכלול ראיותיהם ועדיהם, וזאת בשים לב לבחינת מהימנות, ומשקלן של הראיות. בשים לב לחשיבותה של המסכת העובדתית הרי שהצדדים לדין צריכים, להוכיח טענותיהם ולעמוד בנטלים החלים עליהם, נדרשים להנחת תשתית ראייתית בפני השופט. מכאן, וכך כותב גם השופט מנחם אלון: "הדבר העיקרי והחשוב ביותר שנדרש מן השואל היה שבשאלה יפורטו במדויק כל הנתונים העובדתיים, נוסח התקנות, השטרות והמסמכים האחרים הקשורים בעניין" [אלון, המשפט העברי, עמ' 1260].

34. הדים לגישה זו ניתן למצוא בתשובות השונות, מהן מעיד הפוסק שטרם ניתנה ההחלטה עיין הפוסק במכלול החומר שהונח בפניו. ראו למשל: ר' שלמה בן אדרת, המוכר בכינוי "הרשב"א, ספרד המאה ה-13 כותב: "עמדתי על נוסח שטר הפקדון והנאמנות והאחריות הכתובין בו וכן עמדתי על דברי הב"ד וראיותיהם וראיתי בדברי הב"ד דברי ותיקים וראיותיהם ברובן בנויות על פי ההלכה" [שו"ת הרשב"א חלק ג סימן כב], עוד אנו קוראים בתשובה אחרת של הרשב"א: "עמדתי על נוסח הש"ד כולם על שטרי השידוכין והתנאים שבו ועל שטר פשרה ועל קיום הפשרה ושטר האחריות" [שו"ת הרשב"א חלק ג סימן ריג], וכך גם אנו מוצאים בתשובת רבינו אשר: "הטענות ודקדקתי העדויות וראיתי השטרות" [שו"ת הרא"ש כלל ה סימן ו]; ורבי יוסף טוב אשבילי, הנודע בכינויו "הריטב"א" ספרד המאה ה-13 כותב: "שכבר עיינתי בטענותיהם וגם בעדויות הכתובות לעיל, ואיני מוצא בכל זה שום ראיה ועדות מספקת לחייב" [שו"ת הריטב"א סימן ק, ובהמשך סימן קסד]; ר' ישראל איסרליין, אשכנז המאה ה-15 כותב: "קבלתי הטענות ועדויות וזכיות" [תרומת הדשן פסקים וכתבים סימן פג].

35. לא פעם פוסק ההלכה מסרב להשיב לנוכח חוסר בתשתית או בפרטים הנצרכים להכרעה, והוא דורש מהצדדים השלמת פרטים או שנמנע מהכרעה. כך למשל אנו מוצאים אצל הרשב"א שקובע: "לא ירדתי לסוף טענות ראובן ולא לדברי שאלה זו ודברי השאלה

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

בעיני כדברי הספר החתום...ועד שיתבררו לי דברי שניהם ועדותן של עדים ואם יודעים בבירור שאותו החפץ שראו הם בידו של יוסף הוא אותו בעצמו שתבע מרחל אם לאו אינני יכול להשיב לכם על דין זה" [שו"ת הרשב"א חלק ג סימן צה] ובמקום אחר כותב הרשב"א: "איני יכול לדון ולדרוש בנעלם" [שו"ת הרשב"א חלק ד סימן רסט]; עוד אנו מוצאים שקובע הרשב"א: "לא נתברר מתוך השאלה אי זה עסק היה ללאה בקרקע זה. אי משום שהיתה יורשת עמהם ושהיה אביה אחי ראובן ושמעון או לא. שא"כ הדין עם ראובן שהרי הוא מחזיק בקרקע מחמתו ומחמת חלק אשתו. ושמעון שטוען שהוא אכל חצי הפירות עליו להביא ראיה. ואם אין ללאה אשת ראובן תביעה מבוארת באותו קרקע ואע"פ שחתומים עדים בכתובתה כבר כתבתי לך למעלה דעדים לא אכולה מילתא מסהדי ולפיכך עד שאעמוד על עיקר טענה זו איני יכול להשיב" [שו"ת הרשב"א חלק ד סימן קעב]; וכך אנו מוצאים גם אצל הריטב"א: "הדברים האלו סתומים ולא ידעתי אי זה ענין התקנה, אם נשבע שלא יעשו הם דבר פלו', או שלא יהיו מכאן ומכאן, או שלא יהיו לאחרים בכך וכן. לא כתבת אלי לשון השבועה אם אמרו איש ממנו לא יעשו כך או אחד מבני העיר מיושבי העיר, לפי איני יכול להשיב עליו לפי שיש חלוקים רבים בעניינים אלו, לכשתעמידני על ברור השאלה אכתוב לך דעתי" [שו"ת הריטב"א סימן פב].

36. צא ולמד כי תנאי להכרעה על דרך הכתב כפי שזו משתקפת ממקורות המשפט העברי, הרי שבפני הדיין צריכים להיות מונחים טענות וראיות הצדדים, וכך גם מורה תקנה 13(ג) לתקנות השיפוט מקום שהצדדים החסירו פרטים, רשאי בית המשפט "לתת לצדדים, להשלים טיעון בכתב כפי שיורה".

ג. הכרעה במקרים שההלכה ידועה והמקרה אינו מקרה מורכב

37. בשאלה, אלו שאלות מתאימות כדי להשיב ואלו תשובות ראויות היו להיכתב, גם כאן ניתן למצוא קשת רחבה של גישות, ואולם לא פעם נטו המשיבים ליתן תשובות דווקא במקרים שלא עוררו שאלה משפטית מיוחדת, ושההכרעה המשפטית שהופנתה לפוסק שיכריע בהם היתה קלה ליישוב מהבחינה המשפטית. כך למשל אנו מוצאים בתשובה שכתב הרב יוסף ידיד הלוי, אב בית דין של יוצאי חלב בירושלים, 1867-1930, שכתב: "עניין כזה כבר דשו בו רבים קמאי ובתראי [=ראשונים ואחרונים], רבנן סבוראי כל יודעי דת ודין לא הניחו זוית ופינה. ומה אני בריה קלה, אדם מועט הו' "מיעוט" אחר "מיעוט" לצאת ולבוא ומה אחדש דבר מעתה, וקמחא טחינה אטחן [=וקמח טחון אטחן] על כל פנים מצאתי חובה לנפשי להיות מבעלי אסופות, שכן נקראו תלמידי חכמים בעלי אסופות שאוספין

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

דבריהם ודברי זולתם" [שו"ת שארית יוסף חלק ב, אבן העזר, סימן ב] מנגד מקום שהתעוררו פסיקות ושאלות חמורות, נהגו הפוסקים להתייעץ ולא ליטול על עצמם את אחריות ההחלטה על כתפיהם והתייעצו, עם פוסקים אחרים או גדולי תורה [ראו בהקשר זה גליק, **אשנב לספרות התשובות**, עמ' 149-133].

38. בשים לב לרגישותם של פוסקי ההלכה שנדרשו ליתן תשובותיהם ולפסוק את הדין ובמקרים מסוימים אף מנעו מעצמם את האפשרות להכריע בשאלה שהופנתה אליהם. גם שופט המבקש לילך בדרך של הכרעה על דרך הכתב צריך ליתן דעתו לאופי השאלות המשפטיות המתעוררות, למסד העובדתי, לשאלה האם התביעה שמונחת בפניו ראויה ומתאימה להכרעה על דרך הכתב, כאשר הנחת המוצא היא שלא כל התביעות הקטנות זהות, קלות, ופשוטות, ולא בכל תיק הגם שמדובר בתביעה קטנה נכון להכריע את עניינה בהכרעה על דרך הכתב.

39. מצוידים, במקצת, זעיר פה זעיר שם, מדפוס המטה-פסיקתיים המצויים באחד מענפיו המרכזיים והחשובים של המשפט העברי – ספרות השאלות והתשובות, ניתן דעתנו אל התיקון.

ומהמשפט העברי לתיקון תקנות השיפוט - תכליתו ומגמתו של התיקון בדבר הכרעה על דרך הכתב

40. את הדיון בתכלית התיקון בדבר הכרעה על דרך הכתב יש לפתוח בשאלת הסמכות, כאשר לשונה של תקנה 13(ג) פותחת "בית המשפט רשאי". ולפיה הסמכות להכריע על דרך הכתב היא 'רשות' ואינה 'חובה'. במילים אחרות לבית המשפט שיקול דעת בעניין. ודוק: בהקשר זה מצינו "אין סמכות שהיא סמכות רשות טהורה ואף אין סמכות שהיא חובה טהורה, בכל סמכות וסמכות יש רכיבים של חובה ורכיבים של רשות" [ראו יצחק זמיר, **הסמכות המינהלית – המינהל הציבורי**, כרך א (2009) עמ' 323]. על משמעותה הלשונית של המילה רשאי עמד השופט אהרן ברק בספרו, באומרו:

"הדיבור 'רשאי' בלשון העברית משמעותו הרגילה הינה היתר (– רשאי לעלות על קרקע) או הסמכה (– רשאי להפקיע) הכרוכים בשיקול דעת. הדיבור 'חייב' בלשון העברית משמעותו הרגילה הינה חיוב לבצע פעולה (פיזית או משפטית) ללא שיקול דעת. עם זאת, ההקשר הפנימי עשוי לעתים להביא לידי כך כי לדיבור 'רשאי' תינתן משמעות של חובה ולדיבור 'חייב' תינתן משמעות מרשה או מסמיכה.

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

שני המובנים עשויים איפוא ליפול לגדר מגוון האפשרויות הלשוניות. דבר זה יהא לרוב נדיר, שכן 'רשאי' אינו 'חייב' ו'חייב' אינו 'רשאי'. עם זאת, יש לציין כי הבחירה ביניהן תעשה על-פי תכלית החקיקה [אהרן ברק, **פרשנות במשפט - פרשנות חקיקה** כרך שני (1993) עמ' 120 (1993)].

וכך גם משמיענו השופט פוגלמן באומרו: "ניסוח מצווה עשוי להתפרש בנסיבות מסוימות כמותנה בהפעלת שיקול דעת קודם להפעלת הסמכות, ואילו ניסוח מרשה עשוי להתפרש כמחייב את הרשות להפעיל את הסמכות בהתקיים נסיבות או תנאים מסוימים". [ע"א 8622/07 **אהוד רוטמן נ' מע"צ החברה הלאומית לדרכים בישראל בע"מ**, (אתר נבו) (פסק דין מיום 14.5.2012)]. ודוק כדי שהמילה רשאי תפורש במובן של חייב בית המשפט להיות משוכנע שרק בדרך זו ניתן למנוע עוול שאין לו תרופה ממקור אחר וכי סירוב לעשות שימוש בסמכות ירוקן את אותה הסמכות מכל משמעותה ותוכנה עד שדבר החקיקה תהפוך לאבן שאין לה הופכין [ראו: בג"צ 292/65 **יעקב יוסף רושגלד נ' שר האוצר**, פ"ד כ(1) 639, עמ' 642].

41. משהותיר מתקין התקנות את שיקול הדעת בידי בית משפט הרי שמכאן שהכרעה על דרך הכתב אינה גזירת גורל למבקש להיזקק לבית המשפט לתביעות קטנות. אלא שימוש בסמכות זו שמורה אך לקבוע בהוראת תקנה 13(ג) לתקנות השיפוט ואלו מוסבים על "מקרים מתאימים". ומהם אותם מקרים מתאימים? על כך משיב מתקין התקנות בתקנה 13(ג) עצמה וקובע "אם מצא בית המשפט שאין בכך כדי לפגוע בעשיית צדק בעניינם של הצדדים". מלשונה של התקנה עולות שתי דרישות שיש ליתן את הדעת עליהן. הראשונה שהכרעה על דרך הכתב תעשה רק מקום שניתן יהא להגשים ולעשות צדק. והשנייה – "עשיית הצדק" אינה תלויה לתחום מסוים אלא לעניינם של הצדדים. במילים אחרות יכול ועניין מסוים בתיק מסוים לא יוכרע על דרך הכתב, ויכול שאותו העניין בתיק אחר אצל צדדים אחרים כן יוכרע על דרך הכתב.

42. עוד נוסף, בהקשר זה, כי דרכו של בית המשפט בבואו לפרש דברי חקיקה צריכים להיעשות על רקע קיומם של עקרונות של צדק, מוסר, הגינות, סבירות ותום לב, ובהקשר זה ראוי להזכיר את דבריו של השופט אהרון ברק שכתב: "צדק, מוסר, הגינות, תום לב וסבירות הם מערכי היסוד של שיטתנו המשפטית. לעיתים באים עקרונות אלה לידי ביטוי מפורש בלשון החוק. גם בהיעדר ביטוי חקיקתי מפורש בלשון החוק. גם בהיעדר ביטוי חקיקתי מפורש, מהווים הם חלק מערכי היסוד של השיטה, בחינת "נשמה יתירה" של שיטת המשפט. על הוראת חוק צריכה להתפרש על רקע קיומם של עקרונות אלה.

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

מכאן החזקה (פרזומפציה) כי דברי החקיקה מבקשים להגשים תוצאות שהן צודקות, מוסריות, הגינות, סבירות ומקיימות את תוס הלב. אכן מבין מספר פתרונות אפשריים יש לבחור באותו פתרון המגשים את ערכי הצדק, המוסר, ההגינות הסבירות ותוס הלב. זוהי המסגרת האתית אשר בתוכה ועל פי תפישותיה יש לקבוע את תכלית החקיקה, ועל פיה יש לפרש את דברי החקיקה כולם" אהרן ברק, **פרשנות במשפט – פרשנות החקיקה**, כרך ב, עמ' 456-457 (1993).

43. השיקולים שעל בית המשפט לבחון האם העניין שלפניו מתאים להכרעה על דרך הכתב מופיע בסיפא של תקנא 13(ג) "בהחלטתו כאמור ישקול בית המשפט, בין השאר, את העדפת בעלי הדין, את מיהות בעלי הדין ופערי הכוחות ביניהם, את אופי הראיות, היקפן וסוגן, ואת התאמת המחלוקת להכרעה בדרך זו". הנה כי כן חמישה שיקולים שבית משפט צריך ליתן דעתו עליהם בבואו להכריע בשאלה האם התיק שמונח בפניו מתאים להכרעה על דרך הכתב. חמישה שיקולים ספציפיים.

אם נפתח ברשימת השיקולים הקונקרטיים הרי שהשיקול הראשון שבית המשפט צריך ליתן עליו דעתו הוא - העדפת הצדדים. כיום, עם כניסתן לתוקפן של התקנות הרי שעם הגשת כתבי הטענות צריכים הצדדים ליתן את העדפותיהם לניהול התיק. האם הם מעוניינים בהכרעה על דרך הכתב, בהיוועדות חזותית או בדיון פרונטלי. כאן ניתן יהיה להיתקל בארבע אפשרויות שונות. האפשרות הראשונה ששני הצדדים מעוניינים בהכרעה על דרך הכתב, אפשרות שנייה שהתובע מסכים להכרעה על דרך הכתב, והנתבע מתנגד, אפשרות שלישית התובע מתנגד להכרעה על דרך הכתב, ואילו הנתבע מסכים. אפשרות רביעית שהן התובע והן הנתבע מתנגדים להכרעה על דרך הכתב. אין באף אחד מהמצבים כשלעצמו כדי לחסום את האפשרות מפני דרך הכרעה המסורתית באולם בית המשפט. ובית המשפט צריך ליתן דעתו לצד העדפות הצדדים את השאלה האם צודק יהיה לקבל את בקשת הצדדים. כך למשל יכול ושני הצדדים יסכימו להכרעה על דרך הכתב, אולם אופי הראיות יהא כזה שיצריך קיומו של דיון ואז הדיון יתקיים במתכנתו הרגילה באולם בית המשפט, והוא הדין גם הפוך כאשר שני הצדדים מתנגדים להכרעה על דרך הכתב אולם אין כל סיבה או מניעה אמיתית מלהכריע את התיק על דרך הכתב וזאת בשים לב לשאלה המשפטית שמתעוררת, לראיות ולכך שלמעשה אין מחלוקת עובדתית בין הצדדים.

השיקול השני מיהות בעלי הדין; כאן יש לבחון אופי בעלי הדין והאם בדיון פרונטלי תהא תרומה ממשית לקידום הדיון ויעילותו. ודוק: בהקשר זה והגם שאנו מצויים בבית המשפט לתביעות קטנות עליו חולשות תקנות השיפוט הרי שראוי ליתן דעתנו למגמות כלליות שנושאות תקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 [להלן: "**תקנות סדר הדין האזרחי**"]

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

ובמיוחד להוראות חלק א לתקנות סדר הדין האזרחי, אשר מורות על קיום "להליך שיפוטי ראוי והוגן" – כמשמעותן בתקנה 3 לתקנות סדר הדין האזרחי; וזאת מבלי להתעלם מהמשקל שיש ליתן ל'לאינטרס הציבורי' הנושא עימו את 'נגישות הציבור למערכת בתי המשפט' לצד קידום הדיון המשפטי באופן 'מהיר ויעיל' [תקנה 5 לתקנות סדר הדין האזרחי]. בבוא בית המשפט לדון בתביעה קטנה עליו ליתן דעתו על השאלה מהי דרך הדיון באמצעותה הוא משיג "מטרה לייעול, לפשוט ולהחישו" [תקנה 63 (ב) לתקנות סדר הדין האזרחי], מנגד על הצדדים מוטלת החובה "לסייע לבית המשפט בקיום המוטל עליו...וכן לנהוג בתום לב ובהגינות דיונית תוך שהם מסייעים במימוש התכלית הדיונית, ובכלל זה העמדת הפלוגתות האמיתיות שבמחלוקת בין בעלי הדין, מיקודן, בירורן והכרעה בהן" [תקנה 3(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי]

השיקול השלישי אופי הראיות, היקפן וסוגן – כאן על המותב השיפוטי לבחון את כתבי הטענות ואת הראיות שהצדדים צירפו, בטרם יורה על הכרעת התיק על דרך הכתב. כך למשל מקום שמדובר בתיק שבו יש חוות דעת מומחה, או כאשר אחד הצדדים נזקק לעדים מטעמו, או כאשר עיון בראיות מעורר שאלות של אמינות או זיוף, או ראיות שאינן ברורות ויש צורך בעד שיבהיר את משמעותן, בכל זה יש לקחת בחשבון את כמות הראיות שמצורפות לכתבי הטענות, ודוק: השיקול אינו כמותי, קרי כמה עמודים ראיות יש, אלא שיקולי מהותי הבוחן את מורכבותן של הראיות והיותן טעונות הבהרה.

השיקול הרביעי – התאמת המחלוקת להכרעה בדרך זו – לא כל מחלוקת יכולה וצריכה להתברר בדרך של הכרעה על יסוד הכתב. דרך שמבקשת לבטא תפיסה של 'יקוב הדין את ההר' [בבלי סנהדרין, דף ו, עמוד ב], דרך שיכול ותהא נכונה משפטית אך יוותר בה טעם לפגם לשני הצדדים. אלא יש סכסוכים בהם תפקידו של בית המשפט אינו מצטמצם אך להכרעה בינארית, אלא עליו להגשים פתרון הסכסוך באופן שיבטא את העקרון "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם" [זכריה ח, טז] ובשים לב לדרכו השיפוטית של דוד המלך "עשה משפט וצדקה לכל עמו" [שמואל ב ח, טו]. לפי תפיסה זו תוצאה של יקוב הדין את ההר לא תביא בהכרח לימזור' המשפטי שהצדדים זקוקים לו, והדברים באים לידי ביטוי במיוחד בבית המשפט לתביעות קטנות בו הצדדים אינם מיוצגים ואין מי שיתווך לאדם הפשוט את המציאות המשפטית שלא תמיד עולה בקנה אחד עם תבונתו של אדם מהשורה, במקרים מעין אלו, הגעתם של הצדדים לאולם המשפט כאשר מותב שיפוטי משמיע לאוזנם את המצב ואולי אף חותר ומבקש להביא את הצדדים להסכמות בשים לב לסיכויים ולסיכונים, לחולשות ולקשיים של טענותיהם, הרי שראוי ונכון לבכר גישה של דיון באולם בית המשפט על פני גישה של הכרעה על דרך הכתב.

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

השיקול החמישי הוא נימוק סל המופיע במילות התקנה "ישקול בית המשפט, בין השאר" לשונה של התקנה מאפשרת לבית המשפט לא רק להצטמצם לרשימת השיקולים שמנינו, אלא על בית המשפט ליתן דעתו ולשקול כל נימוק אחר שבכווח להשפיע על ההחלטה בשאלה האם התיק מתאים להכרעה על יסוד הכתב.

ודוק: אין מדובר ברשימה סגורה של שיקולים, ומותב שיפוטי הנדרש להכריע האם התיק מתאים להכרעה על דרך הכתב, רשאי להוסיף על נימוקים אלו ולהוסיפם למערך השיקולים.

השלמת טיעון מצד הצדדים

44. אם נשוב אל מושכלות יסוד באשר לשאלת תכליתו ומהותו של בית המשפט לתביעות קטנות הרי ש"בית המשפט לתביעות קטנות נועד לפתוח את שערי בית המשפט בפני "האזרח הקטן" – בין היתר באמצעות פישוט הליכי הדיון, תוך הגמשת סדרי הדיון ודיני הראיות" [רע"א 1868/16 רז נ' אפרתי, (נבו, 19.6.2026) פסקה י], "מילות המפתח בכל הנוגע להליכי הדיון בתביעות קטנות הן מהירות, עלות נמוכה והיעדר פורמאליות. להשגת יעדים אלה היה המחוקק מוכן לסטות מכללי הדיון הרגילים" [רע"א 292/93 אריה סרבוז נ' ע. אופק בע"מ, פ"ד מח(3) 177, עמ' 191]. כאשר "מוסד התביעות הקטנות נועד לסייע לאזרח ולצרכן הקטן, ולמעשה לכל אדם אשר חש כי נגרם לו אי-צדק, אלא שבשל הקשיים הכרוכים בפנייה לבתי המשפט האזרחיים הרגילים אינו יכול או אינו מעוניין להביא את עניינו דרך צינורות השיפוט המקובלים". (רע"א 292/93 אריה סרבוז נ' ע. אופק בע"מ, פ"ד מח(3) 177, 189). משהנחנו שמאפייני הבולטים של המוסד לתביעות קטנות הינה מכשיר המיועד לאזרחים רגילים שאינם משפטנים, הרי שעלינו ליתן דעתנו לשני קשיים בולטים הנובעים מכך: הראשון שלא תמיד הצדדים יודעים להשיב לטענות או לשטוח טענותיהם בצורה המתודית הרגילה והמקובלת בבתי משפט ולו מהטעם שהאזרח שאינו משפטן אינו בקי ברזי סדרי הדין. והשני, שלא תמיד יודעים הצדדים אלו ראיות עליהם לצרף לכתבי טענותיהם.

45. דומה כי שני קשיים אלו ניתנים לריפוי ותיקון. נתחיל מסוגיית הראיות, כדי לסייע בפתרון קושי זה עלינו לשוב אל סעי' 62 לחוק בתי המשפט [נוסח חדש], תשמ"ד-1984 הקובע: "בית משפט לתביעות קטנות יהיה רשאי לקבל ראיה אף אם לא היתה קבילה בבית משפט אחר; אין בהוראה זו כדי לגרוע מדיני חסינות עדים וראיות חסויות". באשר לחובת הצדדים לצרף את מכלול ראיותיהם משמיעה לנו תקנה 3(ד) לתקנות השיפוט: "על התובע לצרף לכתב התביעה את המסמכים המפורטים להלן; ואולם בית המשפט רשאי

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

להתיר לתובע להגיש מסמך שלא צורף לכתב התביעה אם מצא שהמסמך דרוש לצורך מתן פסק הדין או מכל סיבה חשובה אחרת". מלשונה של תקנה 3(ד) לתקנות השיפוט עולה כי לצד החובה המוטלת על התובע לצרף את מכלול ראיותיו שמורה לבית המשפט הסמכות להתיר הגשת כל מסמך שלא צורף לכתב התביעה אם המסמך דרוש לצורך מתן פסק דין. הוראה מקבילה ניתן למצוא גם לגבי נתבע, וכך מורה תקנה 5(ג) לתקנות השיפוט הקובעת: "על הנתבע לצרף לכתב ההגנה את המסמכים המפורטים להלן; ואולם בית המשפט רשאי להתיר לנתבע להגיש מסמך שלא צורף לכתב ההגנה אם מצא שהמסמך דרוש לצורך מתן פסק דין או מכל סיבה חשובה אחרת". תקנה 5(ג) לתקנות השיפוט הינה תקנת מראה לתקנה 3(ג) לתקנות השיפוט כאשר תקנה אחת מיוחדת לתובע ותקנה שנייה מיוחדת לנתבע, כאשר מתקין התקנות משווה בין הנתבע לתובע ביחס לחובת צירוף מכלול הראיות שצריך ויעשה יחד עם כתבי הטענות, ואולם אין באי צירוף ראיה כדי לחסום צד מלהגישו בשלב מאוחר יותר לרבות בשלב הדיון בשים לב להוראת סעי' 62 לחוק בתי המשפט.

46. באשר לטיעון לפיו הכיצד יכול צד להתגונן במצב דברים בו צד לתביעה קטנה "שולף ראיה" שלא צורפה לכתב הטענות. בעיה זו ניתנת לפתרון פשוט מקום שמתקיים דיון, כאשר בית המשפט במהלך דיון ההוכחות רשאי לדרוש את התייחסות צד במעמד הדיון. במיוחד כאשר נדרשות השלמות טיעון מצד התובע אל מול טענות הנתבע המועלות והמפורטות בכתב ההגנה. האפשרות לרפא מצב זה בהכרעה על דרך הכתב תהא באפשרות הקבועה בתקנה 13(ג) לתקנות השיפוט הקובעת: "רשאי הוא לתת לצדדים, להשלים טיעון בכתב כפי שיוודע", במילים פשוטות לבית המשפט מוענק שיקול דעת – סמכות שברשות – ליתן לצדדים להשלים טיעון. שיקול דעת ליתן החלטה המורה לצדדים להשלים טיעון אמרנו – חובה לא אמרנו. רוצה לומר, כל תיק נכון לאפשר לצדדים בכלל ולתובע בפרט להשלים טיעון. ודוק: אין הדבר מחויב המציאות ולא כל תיק נדרש להשלמות טיעון אבל בוודאי שאם מותב שיפוט הדין בתיק סבור שיש מקום להשלמת טיעון רשאי הוא לבקש זאת מהצדדים.

47. יתרה מזו, בית המשפט יכול ואף רשאי, בשים לב לסעיף 62 לחוק בתי המשפט לבקש לצרף ראיות נוספות ככל ואלו מצויות בידי הצדדים ומסיבה שאלו אינם בקיאים ברזי המשפט לא חשבו שיש מקום לצרפן או לא הבינו את חשיבותן.

48. באומרנו זאת עמוד האש שצריך להנחות את בית המשפט צריכה להיות האם התשתית הראייתית שהונחה בפניו היא מספיקה, האם הצדדים – בהיותם אנשים שאינם בקיאים ברזי המשפט, לא השכילו לצרף ולהציג את כלל הראיות יחד עם כתבי הטענות אך מהטעם

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

שהדבר לא נראה לצדדים חשוב או מכל סיבה אחרת שאדם שאינו משפטן ואינו מצוי בדיני הראיות יכול והיה רגיש אליה.

49. עוד יש להוסיף בהקשר זה כי גם מקום שביט המשפט הורה על הכרעה על דרך הכתב הרי שיש לבית משפט שיקול דעת להורות על זימון הצדדים לאולם בית המשפט לצורך הבהרת טענות שהתעוררו במהלך כתיבת פסק הדין וליבון והבהרת נחוצה לשם עשיית צדק. אמנם מקרים מעין אלו צריכים להיות שמורים למצבים מיוחדים, אולם אין למנוע מבית המשפט את האפשרות לעשות כן מקום שמצא שהכרעה על דרך הכתב תמנע את הגשמת הצדק. ובהקשר זה ראוי לשוב אלא דבריו של השופט זמיר שלימדנו: "אוי לשופט אם עשה דין ללא צדק, ואוי לו אם עשה צדק ללא דין. אשרי השופט שעשה דין עם צדק" [דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני, פ"ד נ(4), 661, עמ' 767] והשופט עציוני לימדנו: "חלילה לנו להקריב על מזבח היעילות את דבר עשיית הצדק עצמו... לי גם נראה שאפשר ואפשר לייצל את עבודת בתי-המשפט בלי לפגוע בציפור הנפש של מלאכת השפיטה. אין ביניהם כל סתירה" [ע"א 189/66 ששון נ' קדמה, פ"ד כ(3) 477 עמ' 482]. וכאשר מעל כל אלו מרחפת עמדתו של השופט קיסטר שלימדנו: "לא די שהצדק ייעשה אלא צריך גם להראות שנעשה צדק" [בג"צ 142/70 שפירא נ' הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין, ירושלים, פ"ד כה(1) 325, עמ' 335].

פסיקת הוצאות – בהכרעה על דרך הכתב

50. הלכה היא מימים ימימה כי "מוסד התביעות הקטנות נועד לסייע לאזרח ולצרכן הקטן, ולמעשה לכל אדם אשר חש כי נגרם לו אי-צדק, אלא שבשל הקשיים הכרוכים בפנייה לבתי המשפט האזרחיים הרגילים אינו יכול או אינו מעוניין להביא את עניינו דרך צינורות השיפוט המקובלים". (רע"א 292/93 אריה סרבוז נ' ע. אופק בע"מ, פ"ד מח(3) 177, 189], ובמקום אחר אנו מוצאים "מטרתו של בית המשפט לתביעות קטנות היא לאפשר הליך מהיר ושאינו יקר לתביעות בסכומי כסף קטנים ולמנוע מהצרכן את הקשיים הכרוכים בהגשת תביעה בצינורות השיפוט המקובלים" (רע"א 5711/08 פרטוק נ' סול טורג'מן בע"מ, (נבו 17.03.09)). במילים פשוטות התכלית של בית המשפט לתביעות קטנות היא לייצר הליך זול, ערכאה שהתנהלות בה מתנהלת בין שני צדדים שווה כוחות, ללא התערבות של עורכי דין, וכך גם צריך לשמור על מוסד התביעה הקטנה ולהבטיח את נגישותו לציבור.

51. בשאלת העקרונות המנחים את בתי המשפט בבואו לפסוק הוצאות אנו מוצאים כי "הבסיס לפסיקת הוצאות אינו עונשי או נזיקי, כי אם חיוב מכח הדין המקנה שיקול דעת לבית

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 6959-06-25 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

המשפט...פסיקת הוצאות בשיעור ריאלי כפופה להיותן סבירות, מידתיות והכרחיות לניהול ההליך. הדרישה לסבירות ומידתיות ההוצאות באה למנוע מצב שבו הוצאות גבוהות יתר על המידה שיוטלו יביאו להרתעה של בעלי הדין, ליצירת חוסר שיוויון, ייקור של ההליכים המשפטיים ולפגיעה בזכות הגישה לערכאות" [רע"א 7650/20 Magic Software Enterprises Ltd נ' פאירפלאי בע"מ (נבו) (21.12.2020)].

52. בנסיבות אלו פסיקת הוצאות צריכה להיות בשים לב לשיקוללם של משתנים רבים, כדוגמת אופן ניהול ההליך, היחס בין הסעד המבוקש לסעד שיש לפסוק, היקף העבודה שהושקעה, הוצאות שהיו חיוניות להוכחת טענות הצדדים, חוות דעת רלוונטיות לתיק, כאשר שיקולים אלו ישוקללו בשים לב לכל מקרה ומקרה לגופו [ראו: ע"א 9355/04 **סיעת "ביאליק 10" נ' סיעת "יש עתיד לביאליק"** פ"ד ס(1) 391 עמ' 395].

53. בשאלת ההוצאות בבית המשפט לתביעות קטנות שותף אני לגישה המוצגת בספרם של טל חבקין ויגאל נמרודי, ולפיה "ההסדר הכללי בנושא הוצאות משפט (להבדיל משכר טרחת עורך דין...) יחול בשינויים המחויבים גם בבית המשפט לתביעות קטנות. נקודת המוצא שבעל דין שהפסיד נדרש לשאת בהוצאות סבירות, מידתיות והכרחיות של הצד שכנגד. בצדה יש להקנות משקל הולם לתכליות המיוחדות של בית המשפט לתביעות קטנות" [טל חבקין ויגאל נמרודי, **התביעה קטנה** (2017) עמ' 295].

54. באשר לשאלת ההוצאות כאשר ההכרעה ניתנה על דרך הכתב ולא בדרך המסורתית של הופעת הצדדים באולם בית המשפט לצורך ניהול ההליך. דומה כי יתרונה הגדול של הכרעה על דרך הכתב הוא באפשרות הקטנת הוצאות הצדדים.

55. כידוע הליך משפטי נושא עימו הוצאות. הגם שהליך תביעה קטנה הינו הליך זול יחסית, נדרשת בו השקעה וגם הוא מצריך משאבים אמנם נמוכים ובכל זאת השקעה – כך למשל פתיחת תביעה קטנה מותנית בתשלום אגרה, הדיון מצריך את הצדדים להתייצב באולם בית המשפט, מה שאומר שעליהם להוציא הוצאות נסיעה לבית המשפט, לעיתים הנתבע מתגורר רחוק ועליו להשכים קום כדי להתייצב, לרוב ומקום שמדובר באנשים עובדים הרי שהתייצבותם מחייבת נטילת יום חופש, לעיתים צדדים שאינם מאורחיו הקבועים של בית המשפט יראים מעצם ההופעה בפני בית משפט, והם מביאים איתם מלווה שישהה לצידם ויהווה מקור לתמיכה נפשית ויסוך עליהם בטחון. וכבר ביקר באולמי נתבע שהתגורר בקרית שמונה וכדי לא לאחר לדיון הקבוע בעניינו בתל אביב הוא נאלץ ללון ערב קודם במלון בתל אביב, כאשר הוא מגיע למלון אחרי יום עבודה בשעת לילה מאוחרת עם אשתו

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

שליוותה אתו ועמדה לצידו בדיון. כשבבית מותירים הנתבע ואשתו את ילדיהם עם שמרטפית בשכר. כל אלו יכול ויחסכו כאשר התיק מוכרע על דרך הכתב.

56. ודוק: אל לו לבית המשפט כאשר הוא מכריע ונותן פסק דין על דרך הכתב להתעלם מן האפשרות שיכולוצד כדי להוכיח טענותיו נזקק להוציא הוצאות, כגון חוות דעת מקצועית, או שכר טרחה עורך דין, או הוצאות אחרות שהוצאו. במקרים מעין אלו יכול ויפסקו הוצאות בשים לב לסבירות, במקרים חריגים ורק לאחר שבית המשפט השתכנע שהוצאה שאותו צד הוציא היתה נחוצה לקידום התיק ובלעדי אותה הוצאה לא יכול היה בית המשפט להכריע את התיק. כאשר גם מקום שבית המשפט משתכנע שהוצאות אלו נחוצות לקידום ההליך עדיין מסורה לו הסמכות ושיקול דעת נרחב האם לפסוק הוצאות אם לאו.

57. הנה כי כן במצב דברים רגיל בשאלת ההוצאות שיש להשית מקום שבית המשפט מכריע ומוציא פסק דין על דרך הכתב, ככל שהתובע זכה בתביעתו הרי שיש להוסיף לסכום שנפסק את אגרת בית המשפט כפי ששולמה על ידי התובע, ככל שהתביעה נדחתה הרי שלנוכח העובדה שהנתבע אינו נושא בתשלום אגרה הרי שאין לפסוק לו כל הוצאה.

ומן הכלל אל הפרט

58. בתביעה שלפנינו התובעת מצביעה על שלושה מופעים שונים בהם אוטובוס הנתבעת לא עצר. המקרה הראשון מתרחש ביום 16.7.2024 [להלן: "**המקרה הראשון**"]; המקרה השני מתרחש ביום 9.2.2025 [להלן: "**המקרה השני**"]; המקרה השלישי מתרחש ביום 30.3.2025 [להלן: "**המקרה השלישי**"].

59. הפעלתה של תחבורה ציבורית מוסדרת בחלק ה' לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 [להלן: "**תקנות התעבורה**"]. תקנה 385 לתקנות התעבורה מתנה את מתן שירות תחבורה ציבורית אלא בהתאם לרישיון. תקנה 399(א) לתקנות התעבורה קובעת "בעל רישיון קו יפעיל את השירות שעליו ניתן לו הרישיון באורח תקין, סדיר ורצוף, בצורה המבטיחה נסיעה יעילה נוחה ויעילה בהתחשב בצורכי הציבור". לגבי עצירת אוטובוס בתחנות קובעת תקנה 428(ג) לתקנות התעבורה: "בתחנות שלא צוינו כתחנות מיוחדות, יעצור נהג אוטובוס אם אדם ממתיין בתחנה, זולת אם אין באוטובוס מקום פנוי".

60. לא ניתן להמעיט בחשיבותה ותרומתה של תחבורה ציבורית ככלי משמעותי וחיוני בחברה דמוקרטית, ככזו היא מגשימה את זכותו החוקתית של כל אדם לנוע בצורה חופשית. על מקומה וחשיבותה של תחבורה ציבורית אנו מוצאים בפסיקתו של כבוד השופט אלכס שטיין שהשמיע לנו: "שוק התחבורה הציבורית בישראל מתנהל תחת הסדרה ופיקוח

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

ממשלתי של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן: משרד התחבורה). פיקוח זה נועד להבטיח לכלל האוכלוסייה אספקה נגישה, איכותית וסדירה של תחבורה ציבורית כשירות חיוני ברמה הלאומית. שירות זה מייצר תועלות חברתיות משמעותיות בהיבטים רבים ומגוונים... ידוע הוא, כי תחבורה ציבורית ענפה ומפותחת אינה רק בגדר אמצעי להסעת נוסעים ממקום למקום, אלא מערכת אשר יוצרת נייחות אוכלוסייה, על כל היבטיה וגווניה, ואשר תורמת תרומה משמעותית לצמצום פערים חברתיים וסוציו-אקונומיים על ידי חיבור אזורי הפריפריה אל מרכזי התעשייה והערים... בנוסף לכך, שימוש האוכלוסייה בתחבורה ציבורית ענפה ויעילה מצמצם את היזקקותה לכלי רכב פרטיים – דבר אשר מפחית את זיהום האוויר ואת עומסי התנועה בכבישים ומביא לחיסכון ניכר בעלויות הנסיעה" [בג"ץ 3107/19 **אגד תעבורה בע"מ נ' מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור** (נבו, 11.9.2022) פסקה 4] ובמקום אחר אנו מוצאים שמשמיע לנו השופט ברק את הדברים הבאים: "יכולתו של אדם להגיע ממקום למקום בעלות נטבלת עשויה להיות הכרחית לפרנסה, לקיום חיי משפחה תקינים, לניהול חיים חברתיים מלאים. תחבורה ציבורית זמינה היא אינטרס של כלל הציבור... היא צורך למעוטי האמצעים שבתוכו" [בג"ץ 366/03 **עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר**, פ"ד ס(3) 464, עמ' 489]. בשים לב לחשיבותה של התחבורה הציבורית צריכה בעלת רישיון להבין את גודל הזכות שהיא נטלה על עצמה, את האחריות הציבורית המוטלת על כתפיה כמשרתת הציבורית לספק שירותי תחבורה הולמים וראויים.

61. בשים לב לגודל האחריות נבחן כעת את המקרים עליהם נסוב כתב התביעה. לגבי המקרה הראשון הנתבעת מודה שאכן אירעה תקלה – במילים פשוטות התובעת צודקת בכך שהיא נאלצה להמתין לאוטובוס והוא לא הגיע.

62. לגבי המקרה השני טוענת הנתבעת שלא ברור לה מדוע התובעת לא עלתה לאוטובוס, שכן ובשים לב לאינדיקציות GPS שברשותה האוטובוס חלף על פני התחנה. בהקשר זה אציין כי איני מקבל את טענת הנתבעת שאין לה כל יכולת לברר את פרטי המקרה, שכן התובעת שיגרה פניה לנתבעת כבר באותו היום, היה מצופה שהנתבעת תערוך בירור מידי עם הנהג שביצע את הנסיעה כדי לקבל ממנו גרסה – ולשאול אותו בפשטות מה היה. למותר לציין כי הנתבעת לא צירפה כל תצהיר מטעם הנהג שביצע את הנסיעה.

63. לגבי המקרה השלישי הרי שהנתבעת טוענת כי הנסיעה בוצעה על ידי רכב קבלן בשים לב להיתר מיוחד שהוענק לה על ידי משרד התחבורה – ומשכך אין לה כל מידע בנוגע לנסיעה

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

64. בטרם נמשיך נזכיר מושכלות יסוד בדבר החובה להביא עד או ראיה שבאמצעותה יוכל צד להוכיח טענותיו אינה 'רשות' המסורה בידו של בעל דין רוצה מביא ראיותיו ועדיו אינו רוצה אינו מביא, אלא מושכל יסוד וכך קובעת ההלכה הפסוקה שיש לתת את הדעת על "הדרך שבה מנהל בעל דין את עניינו בבית המשפט הינה בעלת משמעות ראייתית, באופן דומה לראיה נסיבתית, וניתן להעניק משמעות ראייתית לאי הגשת ראיה. התנהגות כגון דא, בהעדר הסבר אמין וסביר - פועלת לחובתו של הנוקט בה, שכן היא מקימה למעשה חזקה שבעובדה, הנוצרת בהיגיון ובניסיון חיים, לפיה דין ההימנעות כדין הודאה בכך שלו הובאה אותה ראיה, היא הייתה פועלת לחובת הנמנע ותומכת בגרסת היריב. בדרך זו ניתן למעשה משקל ראייתי לראיה שלא הובאה. כאשר בפי בעל דין הסבר סביר ואמין לאי העדתו של עד מסעמו או לאי הגשת ראיה מצידו, ישמיט ההסבר את הבסיס מתחת לקיומה של החזקה שנוצרה לחובתו בשל אי הבאת הראיה" (ע"א 9656/05 **נפתלי שוורץ נ' רמנוף חברה לסחר וציוד בניה**, (נבו) (27.7.2008) [להלן: "**עניין שוורץ**"] פסקה 26)

65. עוד שנינו ומצאנו ש"אי הבאת עד רלוונטי מעוררת, מדרך הטבע, את החשד, כי יש דברים בגו וכי בעל הדין, שנמנע מהבאתו, חושש מעדותו מחשיפתו לחקירה שכנגד... ככלל, אי העדת עד רלוונטי "יוצרת הנחה לרעת הצד שאמור היה להזמין...". (ע"א 641/87 **קלוגר נ' החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ פד"מ מ"ד** (1) 239 בעמ' 245 [להלן: "**פרשת קלוגר**"]; ראו עוד: ע"א 465/88 **הבנק למימון ולסחר בע"מ נ' מתתיהו**, פ"ד מה(4), 651, עמ' 658-659; ע"פ 11331/03 **משה קיס (אריק בר) נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(3), 453 עמ' 479 ובמילים אחרות: אי הבאתו של עד כאמור תחזק את עמדת היריב (רע"א 4197/06 **שירותי בריאות כללית נ' אהרון משה**, פ"ד סא(1) 834 עמ' 841)

66. יתר על כן קובע בית המשפט כי "הימנעות בעל דין מהבאת ראיה אשר בנסיבות העניין מתבקש להציגה, מחזקת את הראיות העומדות לנגד הנמנע, ומחלישה את גרסתו" [ע"א 7300/21 **מישל אסרף נ' כפיר בובליל** (נבו) (12.3.2024) פסקה 36] "דין הימנעות כדין הודאה בכך שאילו הובאה אותה ראיה, הייתה פועלת לחובת הנמנע. בדרך זו ניתן למעשה משקל ראייתי לראיה שלא הובאה" (**פרשת קלוגר**, עמ' 245). ואם לא די בזה הרי יש ואי העדת עד עשויה לספק את דרישת ההנמקה הקבועה בסעי' 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש] הבאת עד מהווה משקל ראייתי לחובת המתנהג. (ראו: יעקב קדמי, **דיני ראיות**, עמ' 1437, ע"א 74/89 **חסינים נ' שפירא** [פורסם בנבו]). משכך קובע בית המשפט "משקלה הראייתי של "הימנעות" נבחן באמת המידה שבה בוחנים "התנהגות מפלילה". הן במישור האזרחי והן במישור הפלילי, הימנעות זו "מחזקת" את הראיות העומדות

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 6959-06-25 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

לחובת הנמנע, ומחלישה את הראיות המובאות מטעמו להוכחת גרסתו. בדרך זו ניתן למעשה משקל ראייתי לראיה שלא הובאה" [פרשת שוורץ, פסקה 27].

67. בנסיבות אלו, יש קושי של ממש להבין מה טעם לא הביאה הנתבעת תצהיר מטעם הנהג שיתאר את אשר אירע במקרה השני, לא הובא כל ראיה שהמקרה השלישי בוצע על ידי רכב קבלן, לא הובא כל בירור שהנתבעת עשתה אל מול רכב הקבלן, לא צורף הסכם ההתקשרות מול חוזה הקבלן כדי ללמוד על טיב היחסים והאחריות שחלה על רכב הקבלן – כל אלו חסרים לא צורפו ומקשים על בירור התביעה – ובשים לב להלכה הרי שאלו נזקפים לחובת הנתבעת.

68. בנסיבות אלו התובעת עמדה בנטל ההוכחה החל עליה ביחס לשלושת המקרים המפורטים בכתב התביעה.

69. אם נשוב אל תקנות התעבורה הרי שאלו מחילות על מפעיל רישיון, ובמקרה דנן הנתבעת, את החובה לעצור בכל תחנה ותחנה, בשים לב למסלול הקו, ולאסוף את כלל הנוסעים הממתינים לשירות. וזאת למעט חריג אחד שמונה לנו התקנות והוא כאשר האוטובוס מלא ומקום פנוי כבר לא נמצא בו להעלאת נוסעים נוספים.

70. עיון בפסיקת בתי המשפט לתביעות קטנות מלמד כי בתי המשפט מכירים בזכותו של צרכן, של נוסע שהמתין לאוטובוס – והלה אינו עוצר בתחנה, או אינו מופיע, הפסיקה היא מרובה ושוב אין צורך להיזקק לה. בשים לב לתכליתו של בית המשפט לתביעות קטנות, ובשים לב לחשיבות תחבורה ציבורית לחברה בכללותה יש להבטיח שתופעות מעין אלו לא ישנו, יש לעודד את הציבור לעמוד על זכותם לקבלת פיצוי, ולו כדי להבטיח שירות איכותי, וטוב. במיוחד שלא בכולם מפעמת רוח הצדק והעמידה על 'קוצה' של כל זכות. אלו על פי רוב נמנים על אוכלוסיות מוחלשות, שמוותרות מראש על זכותן ומתקשות לממש את המגיע להן. משכך הגשת תביעות על ידי הציבור שכן עומד על זכויותיו יש בכך כדי לסייע גם לקשיש שכבר אינו מתנייד ברכב, לילד שהמתין לאוטובוס כדי להגיע לחוג, לאוכלוסייה המוחלשת שנוקקת לתחבורה ציבורית, ולכל הציבור הדומם שאין בכוחו לזעק ולעמוד על זכויותיו.

71. בנסיבות המקרה, ובשים לב לשיקולי הרתעה, ועידוד הציבור להגיש תביעות ובכך להביא לשיפור בשירותי התחבורה הציבורית אני מוצא לנכון לפסוק לתובעת את מלוא הסעד המפורט בכתב התביעה סך של 2,000 ₪. סך הנושא איתו גם את מלוא הסכום שנאלצה

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 25-06-6959 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ

התובעת לשלם עבור שירותי מוניות בשים לב לאסמכתאות שצורפו לכתב התביעה, וזאת בגין 3 המקרים בהם הנתבעת לא סיפק את השירות כראוי.

72. באשר לשאלת ההוצאות, הרי שבשים לב לעקרון שהנחתי לעיל, כאשר מוגשת תביעה לבית המשפט לתביעות קטנות וזו מוכרעת על דרך הכתב, הרי שבמצב דברים רגיל שיעור ההוצאות יהיה מופחת ותביעה שאין בה הוצאות מיוחדות, כדוגמת המקרה דנן, יחייב בית המשפט את הנתבעת בתשלום אגרת בית משפט בלבד. וזאת ומשלא מצאתי כל סיבה לפסוק הוצאות נוספות.

"סוף דבר הכל נשמע" [קהלת יב, יג]

73. לאור כל האמור לעיל ובהרחבה הנני מחייב את הנתבעת לשלם לתובעת סך של 2,000 ₪.

74. בשים לב לעובדה שהתביעה הוכרעה על דרך הכתב בהתאם לתקנה 13(ג) לתקנות השיפוט הנני קובע כי על הנתבעת להוסיף על הפיצוי שנפסק ולשלם לתובעת גם אגרת בית המשפט בסך של 50 ₪.

75. כל התשלומים ישולמו לתובעת על ידי הנתבעת בתוך 30 יום מהיום שהומצא לנתבעת פסק הדין.

76. בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו, בתוך 30 יום מיום המצאת פסק הדין.

77. המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ב אדר תשפ"ו, 11 מרץ 2026, בהעדר הצדדים.

אלישי בן יצחק, שופט

בית משפט לתביעות קטנות בתל אביב - יפו

ת"ק 6959-06-25 שצקי נ' מטרופולין - תחבורה ציבורית בע"מ